

ИДЕЕН ПРОЕКТ

За ползите и ролята на доброто партньорство между структури на туристическия бранш, гражданското общество, община и училище / образователна структура

Как се опознават и популяризират туристически обекти. Опитът на екскурзоводите

Днес партньорството е ключов фактор за успехи. Всяка една структура може отлично да се справя с поставените си или поставените ѝ задачи. Но обединените усилия са важен фактор в условията на гражданско общество. Не само по отношение на постигнати резултати, а и по важния принцип за взаимен контрол.

Принципът на партньорство предполага тясно сътрудничество между публичните органи на национално, регионално и местно равнище.

Важен принцип на партньорството е всеки от партньорите да участва активно, равнопоставено или според възможностите си в процеса на постигане на поставените цели.

Не може да има партньорство без да има координираност между отделните структури.

При партньорството се обединяват усилията на различните структури, на специалистите в тях, разширява се личната и колективната отговорност, знанията, експертния опит. Постига се по-голяма прозрачност при вземане на решения.

В конкретния проект за нас са важни обединението на различните цели и различните гледни точки на партньорите по проекта.

Партньорството започва с идентифициране на целите и ролята на всеки от партньорите.

В проекта Клуб „Млад журналист / София днес – култура, история и туризъм“ са обединени усилията на гражданското общество в лицето на фондация „Детето и фолклора“, туристическия бранш в лицето на Асоциацията на екскурзоводите в България, общинска структура в лицето на Район Красно село и образователна структура в лицето на 19 СУ „Елин Пелин“.

Проектът КЛУБ „МЛАД ЖУРНАЛИСТ“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2023 от фондация „Детето и фолклора“ в партньорство с Район Красно село, 19 СУ „Елин Пелин“ и сдружение „Асоциация на екскурзоводите в България“. Участници в Клуб „Млад журналист“ са ученици от 12^В и 12^В клас от 19 СУ „Елин Пелин“ – София.

Идеята на проекта е с обединени усилия на фондация, местна власт и туристическия бранш да се апробира иновативен модел за работа с младежи, образование и възпитание в култура – клуб „Млад журналист“ в 19-то СУ, в който участниците влизат в ролята на журналисти и създават реален журналистически продукт.

Гражданското общество се определя като съвкупност от демократично изградени държавни институции, независими граждански организации и граждани с активни социални позиции, които защитават формите на собственост, личните свободи в икономическата, политическата, социалната и духовната сфера.

Фондация „Детето и фолклора“ е създадена през 1998 г. Основните ѝ цели са:

- Да възпитава интерес, познание и любов към културното наследство на народа ни в цялото му етническо разнообразие, връзката с културното наследство на други страни и народи. На базата на усвоеното знание - изграждане на културна идентичност и културно приобщаване в рамките на страната и в широкия свят на европейската и световна култура.
- Да съдейства за общуване чрез култура на различни детски общности и културни групи .
- Да предложи иновативни форми за изграждане модел за етнокултурна и интеркултурна толерантност в границите на страната, в границите на Обединена Европа, навсякъде по света.
- Да популяризира ценностите на българската култура чрез деца, творчество и интеркултурен диалог.
- Да възпитава у децата иновативност, креативно мислене, творчески умения и мислене. Да създава поле за изява на млади таланти. Да образова чрез творчество и игра, общуване и приятелство чрез култура.

Целевите групи са български деца от страната и живеещи зад граница, деца от други европейски и съседни страни, преподаватели, педагози, културни дейци и институции, свързани с образованието и възпитанието на младите хора.

В конкретния проект фондация „Детето и фолклора“ си поставя за цел да предаде основни знания и умения за функционирането на една редакция, както и за процеса на създаване на вестник. Но зад тази цел се „крие“ по-важната цел: да научи участниците в клуба да ценят ценностите на гражданското общество, да

Проектът КЛУБ „МЛАД ЖУРНАЛИСТ“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2023 от фондация „Детето и фолклора“ в партньорство с Район Красно село, 19 СУ „Елин Пелин“ и сдружение „Асоциация на екскурзоводите в България“. Участници в Клуб „Млад журналист“ са ученици от 12^В и 12^В клас от 19 СУ „Елин Пелин“ – София.

различават фалшивите новини, да изразжат себе си като личности и като творци с ясна гражданска позиция.

Създаденият клуб е иновативна форма за алтернативно обучение на младежи в съответствие с водещи европейски практики.

В резултат на работата в клуба се създава културен продукт – вестник, който намира реално разпространение в столицата. Така участниците в клуба виждат резултатите от своята работа и чувстват удовлетвореност. В процеса на работа те добиват допълнителни познания за културно-исторически забележителности на София.

В рамките на проекта младежите не са само ученици, а и партньори в „триъгълника“ Гражданско общество – Местна власт – Туристически бранш.

Една от целите на проекта е това партньорство да продължи и след приключването му.

Контактите и съвместната работа на специалистите от различните структури са полезни за всички участници. Местната власт ще постави акцента върху забележителностите, в т.ч. по-малко познати в района. Туристическият бранш ще представи някои от най-интересните забележителности на София, ще даде познания как трябва да се подготвя специалист за тяхното представяне. Ще убеди участниците в клуба в значимото място на София в цивилизационната история и значението ѝ като център на туристически интерес.

Местната власт подпомага туристическия бранш с архивни исторически материали, запознава ги с планове си за нови обекти, може да предостави специфични условия за улесняване работата на представители на туристическия бранш.

Туристическият бранш представя културно-историческото наследство на района /в конкретния случай/ пред Туриста, като събирателно понятия на хората, които идват на групи или индивидуално да се запознаят с това културно-историческо наследство. Браншът е позитивен посредник между района и обществеността с интереси към туризма.

Училището е ключов фактор в „уравнението“, които предстои да бъде решено в хода на изпълнение на проекта. Много е важно с какви нагласи и познания дванайсетокласниците ще поемат своя път. „Играта“ на журналистика е особено подходяща за мултиплициране на нови знания и ценности сред тях. В процеса на занятията те получават уроци извън стандартите на традиционното обучение в

Проектът КЛУБ „МЛАД ЖУРНАЛИСТ“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2023 от фондация „Детето и фолклора“ в партньорство с Район Красно село, 19 СУ „Елин Пелин“ и сдружение „Асоциация на екскурзоводите в България“. Участници в Клуб „Млад журналист“ са ученици от 12^В и 12^Б клас от 19 СУ „Елин Пелин“ – София.

средното училище – как се пише популярно, как се натрупват познания, как се изучава културен или исторически обект, как се предават тези познания сред по-широк кръг приятели, познати, съмишленици.

Училището е „трамплинът“, който „изхвърля“ младите хора в новата им позиция на активно участници в гражданското общество. Едни отскачат високо, не всички за жалост. Целта на проекта е да подготви участниците в клуб за висок отскок.

Как се опознават и популяризират туристически обекти. Опитът на екскурзовода

Да приемем, че очакваме гости, на които искаме да представим нашия град. Първо трябва да направим програма по дни и часове. Можем да решим да направим панорамна разходка из града. Можем да ги запознаем само с няколко от многобройните софийски забележителности. Ако гостите ни са със специализирани интереси, ще организираме разходка по интереси – в музеи, музикални събития, архитектурни забележителности...

Какъвто и вариант да изберем най-важното е предварително да се подготвим за всеки от обектите или събитията, които ще посетим. Ако са културно-исторически обекти трябва да разучим тяхната история и мястото им в историята, ако е музикален концерт – добре е да сме запознати със създаването на творбата, с композитора, изпълнителите...

Панорамна обиколка на града – за това трябва да се предвиди минимум половин, а още по-добре цял ден. Обиколката представлява разглеждане на обекти от автобуса, пешеходен тур, както и комбинация от двете. В нея могат да бъдат включени също и посещения на музеи, църкви и други културни обекти.

Да научим как нашия партньор – екскурзоводът се подготвя и как представя обектите.

Добри съвети

Той трябва да познава много добре града, който ще показва, особено когато води пешеходна обиколка, както и всички важни сгради, културни и религиозни обекти, улици и площади. Ако не притежава чувство за ориентация в града трудно ще се справи. При обиколката с автобус трябва да познава улиците и маршрута, предвиден за тура, местата, където туристите слизат за разглеждане на даден

обект или за правене на снимки. Важно са всички детайли, включително къде може да се ползва тоалетна, къде да се изпие кафе или безалкохолни напитки.

Каква е подготовката на екскурзовода преди провеждане на тура?

Един курс по екскурзоводство не е достатъчен и няма да даде готови текстове и материали. Всеки сам си подготвя съдържанието на това, което ще презентира. Той цял живот не трябва да престава да надгражда това, което е научил. Експозиции в музея се изнасят от дадена витрина и се заместват с нови. Сгради се разрушават и се построяват нови.

Екскурзоводът притежава много знания, но винаги има нещо ново – нов музей, нова експозиция, нов обект, нов паметник, ново тълкование на обстоятелства от историята ни.

Всяка туристическа група и всеки един тур са различни. При подготовката на коментара за тура не е необходимо всичко да бъде записано предварително. Подсещащи записки, особено на фактологическата информация, може да бъдат използвани. При планиране на коментара трябва да се помисли внимателно какво е необходимо, за да се изпълни маршрута и да се удовлетворят нуждите на участниците в тура.

Когато екскурзоводът е изпратен да води група на място, което е ново за него, той е длъжен внимателно да изчете програмата за събитието. Нито едно нещо, което е написано, не трябва да бъде изпуснато.

Правило № 1 е да се събере достатъчно информация за всички обекти, които ще бъдат посетени. На помощ са различните пътеводители, историческите и географски наръчници, специализирана литература, атласи, карти.

Екскурзоводът трябва да е добре запознат с историята на града, различните имена, важни събития в неговата история,

Географската справка трябва да разкрие местоположението на града, климатичните особености и средногодишните температури, природните забележителности в района, наличието на полезни изкопаеми, водното богатство – реки, язовири, минерални извори.

Освен включените в тура обекти, екскурзоводът е добре да препоръча на туристите местата, които могат да бъдат посетени в свободното време - музеи, атракционни обекти, ресторанти, паркове. Добре е да се даде информация къде са спирките на градския транспорт, откъде да се снабдят с билети, къде има обменни бюра,

Проектът КЛУБ „МЛАД ЖУРНАЛИСТ“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2023 от фондация „Детето и фолклора“ в партньорство с Район Красно село, 19 СУ „Елин Пелин“ и сдружение „Асоциация на екскурзоводите в България“. Участници в Клуб „Млад журналист“ са ученици от 12^В и 12^В клас от 19 СУ „Елин Пелин“ – София.

молове и супермаркети, къде има туристически-информационен център, откъдето могат да се снабдят с карти и други рекламни материали. Цените на такситата може да бъде полезна информация.

Необходимо е да разкаже за историята на населеното място, промените в градското планиране, в броя на населението, Проблемите на града, презастрояване, транспортни проблеми, липса на паркинги, безработица. При показването на сградите е необходимо да се знае за различните архитектурни стилове, в които са строени сградите, датировка, видни архитекти. Необходимо е да се разкаже дали тези сгради са били разрушавани или реконструирани през времето или са били използвани с друга функция. Трябва да се правят сравнения с други сгради, строени през същия период или в по-ранни периоди. При преминаване през сгради и учреждения, свързани с държавната власт (Президентство, Министерски съвет, Народно събрание) не е лошо да се говори за мандата и пълномощията на депутатите, президента и министър-председателя.

Сред тънкостите на „занаята“ е да се знае най-добрия ракурс за разглеждане на обекта, сградата. От определен ъгъл обектът може да изглежда най-ефектно и убедително.

При избора на място за наблюдение следва да се спазва най-доброто разстояние до разглеждания обект. При наблюдение отдалече се обръща внимание на общото впечатление, отблизо е уместно да се показват детайли. При приближаване до крепостна стена се появява усещането за нейната мощ. При отдалечаване често това усещане се губи.

При посещение и разглеждане на типични български градове с традиционна архитектура се говори за традициите в строителството, приликите и разликите между Копревщинската, Несебърската, Пловдивската, Арбанашката и Родопската къщи, както и за чуждите влияния.

Часът на посещението е много важен. Да се любувате на красива градска архитектура под изгарящото лятно слънце няма да е най-приятното преживяване.

В последно време много популярна стана професията driver-guide, или шофьор-екскурзовод. Тук водачът вози малки групи от 2 до 6 души. Задачата по-трудна, защото включва и спазване на правилата на движение и особено правилата за спиране и паркиране.

В много страни съществуват локални (местни) или регионални екскурзоводи, които обслужват групи на територията на определена община, регион или град.

Проектът КЛУБ „МЛАД ЖУРНАЛИСТ“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2023 от фондация „Детето и фолклора“ в партньорство с Район Красно село, 19 СУ „Елин Пелин“ и сдружение „Асоциация на екскурзоводите в България“. Участници в Клуб „Млад журналист“ са ученици от 12^В и 12^Б клас от 19 СУ „Елин Пелин“ – София.

Те притежават лиценз, който е валиден единствено за тези места като нямат право да работят извън тези райони. Местният екскурзовод може да се включи към тур, придружаван от друг колега.

В България, както и в някои други страни, обаче екскурзоводите, които са получили правоспособност от Министерството на туризма имат право да работят на територията на цялата страна. Това означава, че трябва да имат познания за цялата страна, тъй като в работата си може да им се наложи да посещават различни места, а и продължителността на посещенията може да бъде различна.

И при екскурзоводите има асистенти. Наричат се „трансферните екскурзоводи“. Тяхната функция е да посрещат и изпращат туристи на аерогари, ж.п. гари, гранични пунктове и да съпроводят групата до съответните хотели и да ги настанят. По пътя до хотела дават кратка информация за града, часовата зона, валутния курс и др. Те трябва да познават аерогарата, жп- гарата, граничния пункт, откъдето трябва да вземе туристите.

Има и специализираните екскурзоводи, които притежават допълнителни знания в различни сфери. Тяхната работа е по-специфична от тази на обикновените екскурзоводи. Те придружават археолози, ловни групи, енолози, орнитолози, музиколози и други. Обикновено с тези групи пътува и специалист, но екскурзоводът- придружител трябва да е запознат с ловната терминология, както и с различните видове птици, които групата ще наблюдава.

Много често екскурзоводите водят винарски турове. Те трябва да са запознати с лозаро-винарските райони, традициите във винопроизводството. Да се знае терминологията, както и някои легенди, свързани с лозята и виното – изкореняване на лозята при хан Крум, легендата за Мавруд и др.

Планинските водачи се нуждаят от специализирана подготовка и специален лиценз. Те извършват планински преходи, изкачване на върхове, екстремни дейности и други. Умеят да оказват първа помощ. Трябва да познават отлично планинските маршрути и да имат много добра ориентация.

В Клуб „Млад екскурзовод“ трябва да се обърне по-специално внимание на музейните екскурзоводи, като познавачи на културно-историческото наследство. Естествено от тях не се изисква да познават всеки детайл от музейните сбирки. Коментарът трябва да бъде поднесен на избрани експонати като се има предвид времето, с което разполага и интересите на гостите. Показват се най-интересните и най-популярни експонати, „шедьоврите“ на музея, както и артефактите, които

са „местни забележителности“. Проява на добър вкус ще бъде гидът да покаже своите „любимци“ и да обясни причините за пристрастията си.

В задълженията на музейните екскурзоводи е и изнасянето на беседи на български и чужд език. За това се изисква не само езикова подготовка, а и специализирани познания. Историци и преподаватели по история са особено подходящи в този случай. Практика е преди началото на тура, във фоайето, примерно, на музея да се направи кратко изложение на съдържанието на колекцията (религиозно изкуство, селско стопанство, текстил, естествена история). Подходящо е да се разкаже историята и развитието на музея, галерията или културния център.

При специализираните музеи като етнографски, исторически, ботанически и др. се изисква познаването на специализираната терминология.

Музеите и културните центрове могат да бъдат разгледани по няколко начина:

Тематично (напр. техники за производство на кошници; музикални инструменти, розопроизводство);

Хронологично (от най-старите неща до съвременните предмети);

Общо посещение (без фокусиране върху специален интерес).

Трябва да се дава достатъчно време на участниците да видят и оценят това, което разглеждат.

Екскурзоводи при религиозен туризъм

Още от дълбока древност може да се говори за религиозен туризъм като най-ранната му форма е поклонничеството. И днес много чуждестранни туристи обикалят светите места, манастири, храмове, за да се запознаят с религията, религиозните обреди и обичаи.

Екскурзоводите трябва много добре да владеят въпросите, свързани с преобладаващата религия в България – Православието, да са запознати с житията на светиите, църковните празници, да обясняват в детайли иконите и стенописите.

Те трябва да познават и другите основни религии – Католическата, Юдаизма, Исляма, Протестанството, за да могат да коментират разликите и приликите между отделните деноминации. Задължително е владееенето на църковната и специализираната терминология на съответния език.

Селски турове.

Проектът КЛУБ „МЛАД ЖУРНАЛИСТ“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2023 от фондация „Детето и фолклора“ в партньорство с Район Красно село, 19 СУ „Елин Пелин“ и сдружение „Асоциация на екскурзоводите в България“. Участници в Клуб „Млад журналист“ са ученици от 12^В и 12^Б клас от 19 СУ „Елин Пелин“ – София.

Тъй като много от туристите идват от големи градове за тях и за по-младите е интересен животът на село. Тук екскурзоводът трябва да запознае гостите с региона, физическите му характеристики, градини, планини, реки, езера. Трябва да им разкаже за хората, които живеят в областта и техния ежедневен живот, да им покаже селскостопански животни, да ги запознае с подквасването на киселото мляко и правенето на баница.

Включването на туристите в тези дейности е задължително и интересно за тях. История на селището, традиционни костюми и времето, през което се носят, обичаите. Архитектура на селските сгради, религия, вярвания, церемонии, фестивали. Типът растения и животни, характерни за областта. Какви култури се отглеждат, занаятчийство, тъкачество, грънчарство, пазари, където фермерите продават своите продукти.

При селските турове е хубаво да се говори и екскурзоводът трябва да бъде запознат с българската кухня като разкрива нейните особености. Да се отбележат приликите и разликите с Балканската и европейските кухни, да се разкаже за типичните български ястия, както и за различните видове кисело мляко.

Представител на туроператора

Много от туристическите фирми изпращат свои служители, които изпълняват функцията на представители на определено място в чужбина. Това става, когато туроператорът изпраща с чартърни полети верига от групи на почивка в Италия, Испания, Гърция и др. Там екскурзоводът посреща, изпраща, настанява, превежда на туристите и е на тяхно разположение по време на целия им престой.

На място той комуникира с местните контрагенти, транспортната фирма, локалните гидове и е на разположение при възникване на административни проблеми. Той извършва контрол по изпълнението на договорните отношения.

Трябва да е запознат отлично с мястото, на което е изпратен като в автобуса прави обзорни беседи и превежда на местния екскурзовод по време на обиколките, а където е разрешено и сам прави турове. Трябва да има и търговски нюх, тъй като една от дейностите му е да промотира различни видове мероприятия и допълнителни екскурзии на място.

Екскурзоводът като аниматор

Не от всеки екскурзовод става аниматор, както и не всеки аниматор може да бъде екскурзовод. Най-добрата комбинация е, когато някой може да съчетава и двете. Аниматорът работи сред хората. Основно изискване към него е да има приятен

Проектът КЛУБ „МЛАД ЖУРНАЛИСТ“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма „Европа“ 2023 от фондация „Детето и фолклора“ в партньорство с Район Красно село, 19 СУ „Елин Пелин“ и сдружение „Асоциация на екскурзоводите в България“. Участници в Клуб „Млад журналист“ са ученици от 12^В и 12^В клас от 19 СУ „Елин Пелин“ – София.

външен вид – стегната, спортна фигура, да е приветлив. Сетивата му следва да са добре развити – особено слухът и зрението. Той трябва да усеща атмосферата и настроението, винаги да знае как и колко да занимава туристите.

Работата на аниматора е творческа и интелектуална. Неговото внимание следва да притежава много качества – обем, разпределеност, подвижност и гъвкавост. Той трябва да има еднакво добре развити двигателна, образна и емоционална памет. Много важна за работата му е способността да импровизира, да имитира, да пародира. Аниматорът трябва да е човек със бодър дух, слънчев характер, весел нрав, и винаги оптимистично настроен.

Най-важни за аниматора са комуникативните умения. Необходимо е да умее да разговаря, да задава въпроси, да изслушва, да се аргументира. Жестовите и мимиките му трябва да са умерени, но изразителни. Интонацията му следва да изразява уравновесеност, увереност и хармония. От изключително значение е и друга социална компетентност – разбиране на хората, на техните интереси и желания, на техните пристрастия. Освен това той трябва да умее да въздейства положително на участниците, да създава ведро настроение, да поощрява, да подкрепя, да възнаграждава.

Аниматорът трябва да има и добри двигателни умения. Необходимо е да може да плува, да кара ски, да играе тенис, да язди. Важни умения са и тези за рисуване, пеене, свирене на някакъв инструмент.

Той трябва да владее много добре поне един чужд език, а особено полезно за работата му би било и справянето с други чужди езици, да е запознат с особеностите на туристическата практика, да е изучавал задълбочено социална и приложна психология, география, история, етнография, фолклор. Необходими са и познания по маркетинг, реклама, технология на обслужване в хотела и ресторанта. Аниматорът трябва да е добре информиран за актуалните политически, икономически и културни събития в страната и в света.

Все повече професията на екскурзовода се съвместява с тази на аниматора. Екскурзоводът поддържа анимационен стил на поведение, което ще рече поддържане на шеговит и оптимистичен дух на отношенията, използването на хумора и вицове при излагане на данните. Усвояваните в хода на екскурзията знания по-трайно се закрепват в съзнанието на туристите чрез способите на анимацията. В автобуса екскурзоводът-аниматор може да организира игри и викторини, различни за различните възрастови групи. Целта е да бъде предизвикана интелектуалната активност чрез събуждане на интереса и

Проектът КЛУБ “МЛАД ЖУРНАЛИСТ” се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма “Европа” 2023 от фондация “Детето и фолклора” в партньорство с Район Красно село, 19 СУ “Елин Пелин” и сдружение “Асоциация на екскурзоводите в България”. Участници в Клуб “Млад журналист” са ученици от 12^В и 12^В клас от 19 СУ “Елин Пелин” – София.

любопитството. Доказано е, че по този начин се запомнят много факти и детайли, които могат да бъдат пропуснати при традиционната екскурзоводска „лекция“.

Идейният проект е подготвен от екип от специалисти от Асоциацията на екскурзоводите в България и от фондация „Детето и фолклора“.

Проектът КЛУБ “МЛАД ЖУРНАЛИСТ” се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община - Програма “Европа” 2023 от фондация “Детето и фолклора” в партньорство с Район Красно село, 19 СУ “Елин Пелин” и сдружение “Асоциация на екскурзоводите в България”. Участници в Клуб “Млад журналист” са ученици от 12^В и 12^В клас от 19 СУ “Елин Пелин” – София.